

FOTOGRAFIE
PEVCA
SLÁVY DCERY
JÁNA KOLLÁRA
ZO ZBIEROK LITERÁRNEHO
ARCHÍVU SNK

MGR. MÁRIA VALOVÁ

maria.valova@snk.sk
Slovenská národná knižnica
www.snk.sk

The goal of this paper is to present the extensive photographic collection of poet, university professor and evangelical priest, Ján Kollár on the occasion of the 230th anniversary of his birth. The collection, which is stored in the Literary Archive of the Slovak National Library, includes artistic portraits, images of places where Kollár worked and photos from events held on various anniversaries commemorating his life and work. The photographs obtained through Kollár's great-granddaughter Ludmila Schnabelrauchová, who visited Slovakia in 1963 on the occasion of the ceremonial unveiling of the monument dedicated to her famous ancestor in his native village of Mošovce, represent an important part of this collection.

Keywords: personalities, Ján Kollár, photographic collections, Literary Archive, Slovak National Library, Mošovce, anniversaries

*Žehnám vás už, lásky kraje zlaté,
zahrady i pole květnatá,
i vás, stromu toho bůžata,
co slib i žert náš, i selzy znáte!*

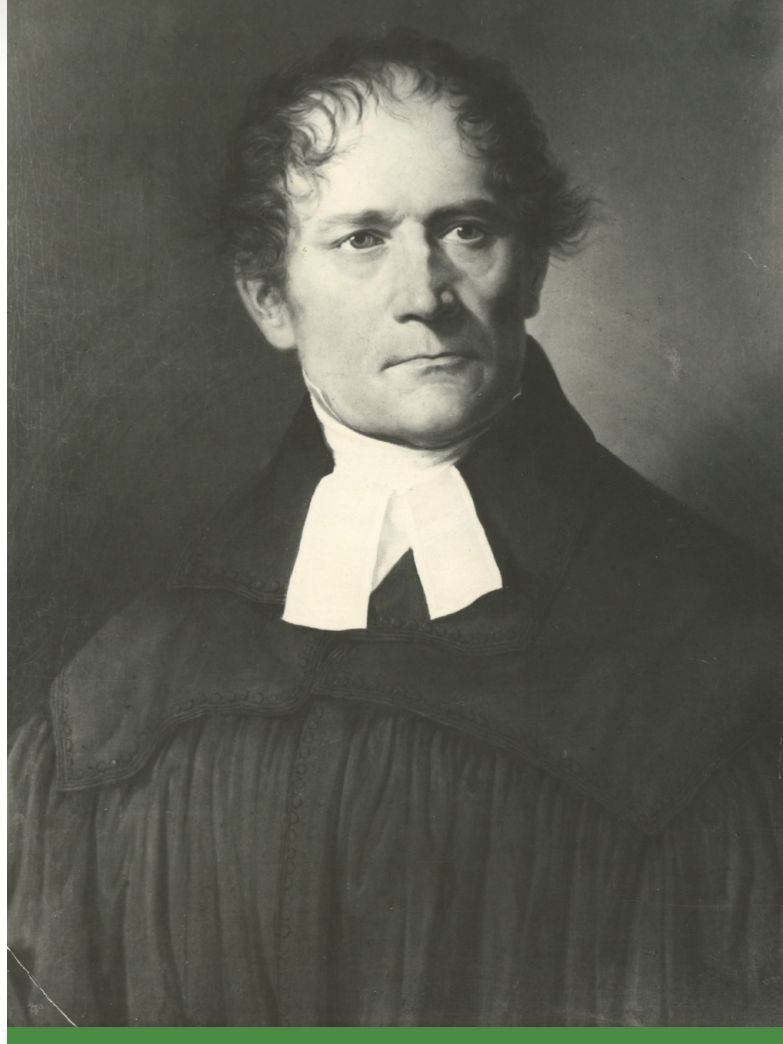
*I vy, hájky, až se dobře máte,
břehy, kře a věštná doupata,
kvělte vy s Ní zřídla mechatá,
i vy hory, věže, chrámy svaté!*

(*Slávy dcera*, 1832, spev I, znelka 128)

V roku 2023 sme si pripomenuli 230. výročie narodenia významného básnika, filológa, archeológa, etnografa, ideológa slovanskej vzájomnosti, univerzitného profesora a evanjelického kňaza Jána Kollára. Pri tejto príležitosti by sme chceli predstaviť jeho rozsiahlu, kompletne katalogizovanú fotografickú zbierku uchovanú v Literárnom archíve SNK (SNK – LA) pod signatúrou K 9, ktorá obsahuje viac ako 400 fotodokumentov. Okrem hodnotných umeleckých portrétov ju náležite dopĺňajú zábery na miesta, kde Kollár pôsobil, snímky pamätných pomníkov a pamätných tabúl či dokumentárne fotografie zo slávností konaných na jeho počesť pri rozličných výročiach. Vzácnosť zbierky umocňujú aj fotografie získané vďaka Kollárovej pravnučke Ludmile Schnabelrauchovej z Nemecka, ktorá spoločne s rodinou v roku 1963 navštívila Slovensko pri príležitosti slávnostného odhalenia pamätného pomníka svojho slávneho predka v jeho rodnej obci Mošovce.

FOTOGRAFICKÁ ZBIERKA JÁNA KOLLÁRA

Ján Kollár prišiel na svet 29. júla 1793 do rodiny roľníka a remeselníka Mateja Kollára, ktorý bol viac rokov richtárom i notárom v Mošovciach. Matka Katarína, rodená Frndová, pochádzala z olejkársko-šafraničkej rodiny z neďalekých Jahodníkov, dnes časť Martina. V Kollárovej zbierke sa nachádzajú početné fotografie miesta, kde stál jeho rodný dom, keďže pôvodný drevený dom sa neuchoval, po požiari v roku 1863 z neho zostala iba kamenná sypáreň. Kollárov rodný dom „pozostával z jednej väčšej prednej izby, majúcej dva obloky obrátené do ulice a dva do dvora, a z druhej menšej – zvanej i radnou – izbice s dvoma na dvor obrátenými oblokmi...“¹ Ako dom vyzeral, možno vidieť na reprodukcii kresby od Jána Bibzu. K vzácnym

Podobizeň Jána Kollára, 1850 (SNK – LA)

starším záberom radíme fotografiu významného fotografa Pavla Socháňa zo slávnosti 100. výročia narodenia Jána Kollára, ktorá sa konala na mieste rodného domu v auguste 1893. Sypáreň od roku 1974 slúžila ako malá pamätná izba venovaná životu a dielu bás-

Obr. 1 Pamätná tabuľa nad vchodom do dvora v Mošovciach, kde stál rodný dom Jána Kollára, 2012 (Slovenská národná knižnica – Literárny archív, ďalej len SNK – LA)

nika. Nad vchodom do dvora rodného domu bola umiestnená tabuľa so známym výrokom Jána Kollára: „Slávme slávne slávu Slávov slávnych“ (Obr. 1), čo dokumentujú viaceré fotografie zo staršieho i novšieho obdobia. Zo 60. rokov 20. storočia pochádzajú fotografie od Libora Kněžeka z Bratislavy a jednu vyhotovila právnučka Ludmila Schnabelrauchová v roku 1963. V súčasnosti je na rodnom mieste Jána Kollára sprístupnená rozsiahlejšia literárno-múzejná expozícia v novších priestoroch, ktoré v roku 2010 vznikli prístavbou k pôvodnej sypárni vďaka finančnej zbierke občanov Mošoviec. Uchované sú zaujímavé farebné snímky zo slávnostného otvorenia tejto expozície z 8. augusta 2010 od dlhoročnej matičnej odbornej pracovníčky Viery Sedlákovej. Kolekciu dotvárajú aktuálne farebné fotografie rodného domu od martinského fotografa Štefana Vala z roku 2012.

Medzi najvzácnejšie portrétné fotografie, ktoré predstavujú celú škálu výtvarných spodobení Jána Kollára, nesporne patria reprodukcie olejomalby

Friedricha Johanna Gottlieba Liedera (1850). Originálna maľba zdobí zbierku Slovenského národného múzea v Martine. V archívnej zbierke sa nachádzajú fotografie portrétu od budapeštianskeho fotografa Edeho Ellingera a tiež Jána Déreera zo Slovenského národného múzea v Martine, ale aj iné reprodukcie tohto známeho obrazu. Osobnosť Jána Kollára inšpirovala aj ďalších výtvarných umelcov, známe sú olejomalby maďarského maliara Miklósa Barabása (1838), českého maliara Karla Purkyně (1853), Petra Michala Bohúňa (1862), litografie K. A. Hahna, českého maliara a litografa Františka Šíra či kresby českého maliara a ilustrátora Jana Vilímka, alebo aj Kollárova podobizeň z litografie *Českoslovenští výtěčníci*, ktorej autorom je moravský kňaz, národný buditeľ, grafik a spisovateľ Josef Rupert Maria Přechtěl (1870). Taktiež môžeme spomenúť kresbu od Vojtecha Stašíka na pohľadnici, ktorú v sérii pohľadníc s portrétmi významných osobností slovenského národného a literárneho života vydala Matica slovenská v Martine v roku 1941. Nachádzajú sa tu aj

Slávnosť 100. výročia narodenia Jána Kollára na mieste rodného domu (SNK – LA)

Podobizeň Jána Kollára a jeho manželky pri sobáši, 1835 (SNK – LA)

reprodukcie olejomalieb od Františka Šestáka, Ludovíta Ilečka a Ivana Žabotu.

Medzi pútavé diela nesporne patrí reprodukcia rytiny busty Jána Kollára, ktorej autorom je rakúsky sochár českého pôvodu František Melnický, ako aj reprodukcia medaily s posmrtným obrazom Jána Kollára od českého medailéra Václava Jana Seidana, vydanaj pri príležitosti úmrtia básnika v roku 1852². Bustu Jána Kollára vyhotovil aj známy vynikajúci akademický sochár Fraňo Štefunko, čo dokumentuje fotografia od známeho martinského fotografa Jána Dérera. Zbierku obohacujú aj ďalšie výtvarné podobizne Jána Kollára od rôznych neznámych umelcov.

K mimoriadne vzácnym radíme olejomalby neznámeho autora zobrazujúce portréty Jána Kollára a jeho lásky Míny pri sobáši, ktorý sa konal vo Weimare v Nemecku 22. septembra 1835. Obe sú súčasťou zbierky Literárneho múzea Slovenskej národnej knižnice (LM SNK) v Martine. Zaujímavosťou je reprodukcia sobášneho listu, ktorú vyhotovil vtedajší matičný fotograf Filip Lašut (originál je súčasťou zbierok Národného múzea v Prahe). Ján Kollár sa so svojou milovanou stretol počas štúdií v Jene v Nemecku v rokoch 1817 – 1819, keď ab-

solvoval teológiu a filozofiu na tamojšej univerzite. V marci 1818 zastupoval chorého farára Geoga Schmidta v evanjelickom kostole v Lobede pri Jene a na fare spoznal jeho dcéru Johanu Augustu Friederiku Wilhelmínu – „Mínu“, do ktorej sa zamiloval. Ich príbeh lásky je priam rozprávkový. „*Jedinečná a neopakovateľná je jeho poézia – a takisto jedinečná a neopakovateľná je jeho lúboštná história.*“ (Kraus 1974, s. 7). Po pastorevej smrti Kollár odbavoval bohoslužby vo farnosti v Lobede. Doučoval tu aj Mínine mladšie sestry Karolínu a Amáliu, a tak mohol navštevovať svoju milovanú devu. Stretávali sa spolu takmer celý rok. Míнина matka však láske nepriala, nechcela dcéru vydať do Uhorska, teda do krajiny, o ktorej mala „najstrašlivejšie predstavy“.

Ján Kollár sa po štúdiách vrátil do vlasti, v Pešti pôsobil ako evanjelický farár. Pobyt v Jene však znamenal rozhodujúci obrat v jeho živote, a to nielen získaním vzdelania, ale aj silným lúboštným citom k Míne, ktorá sa stala inšpirátorkou jeho poézie, čo vyvrcholilo jeho najznámejším dielom „*Slávy dcera*“. Po odchode z Jeny si Kollár s Mínou písali, jej matka však potajme poslala listy dcére aj Jánovi Kollárovi. Po správe, že Mína vážne ochorela, ich korešpondencia ustala.

Obr. 6 Podobizeň Ľudmily Schellenbergovej, dcéry Jána Kollára (SNK – LA)

Kollár si myslel, že zomrela a naopak, Mína si tiež myslela, že je mŕtvy. Ich odlúčenie trvalo takmer päťnásť rokov. V roku 1834 sa však básnik dozvedel, že Friederika žije a že je ešte slobodná, preto sa hneď za ňou vybral do Nemecka. Po sobáši v roku 1835 Mína nasledovala svojho manžela do Pešti, kde ich 18. novembra 1835 u Antonína Doležálka, vtedajšieho riaditeľa peštianskeho slepeckého ústavu, slávnostne privítali Kollárovi priatelia. Manželka, hoci sa nikdy celkom po slovensky alebo česky hovoriť nenaučila, žila s Kollárom v slovanskom duchu. Keď sa im 17. februára 1837 narodila jediná dcéra, pomenovala ju

pekným slovanským menom Ľudmila. Zaujímavosťou je, že meno sa potom tradovalo aj u ďalších potomkov. Dcéra Ľudmila sa síce narodila v Pešti, ale za svoju vlasť považovala Slovensko. Hoci bola Kollárova domácnosť dvojjazyčná, jej duch bol čisto slovanský. V zbierke sa nachádzajú tri vzácne fotografie Kollárovej manželky s dcérou Ľudmilou. Ľudmila sa vydala za Ernsta Viktora Schellenberga, nemeckého básnika a riaditeľa dievčenského gymnázia vo Weimare. Z tohto manželstva pochádzajú tri deti: syn Ján a dcéry Ľudmila a Friederike, ktorú volali Frida. Žiaľ, Ján Kollár zomrel v roku 1852 a nedožil sa ani svadby svojej dcéry, ani narodenia vnúchat. Ján zomrel v pomerne mladom veku a Ľudmila sa nevydala, pravdepodobne zo zdravotných dôvodov. Krásavica Frida sa vydala za Bruna Schneidera, spolu mali päť detí, z nich svoju jedinú dcéru pomenovali Ľudmila. A práve táto Ľudmila, neskôr vydatá Schnabelrauchová, pravnučka Jána Kollára, navštívila v roku 1963 Mošovce, aby si uctila pamiatku svojho významného predka. Vďaka nej sa v archívnej zbierke nachádza početná kolekcia portrétnych i rodinných fotografií, ako napríklad podobižeň jej babičky Ľudmily v mladučkom veku (Obr. 6). Vzácny pastel od neznámeho autora (jeho originál) sa nachádza v zbierkach LM SNK.

Zbierku v SNK obohacujú aj fotografie Kollárovej manželky s dcérou Ľudmilou a vzácne portrétne fotografie z ateliérov nemeckých fotografov Friedricha Hertela a Otta Hoffmanna (obaja z Weimaru). Uchovaná je aj podobizeň Jána Schellenberga, vnuka Jána Kollára, od Emila Tiesseho z Bad Elsteru v Nemecku. Nesporne výnimočné sú výtvarné diela Ľudmilinej matky Fridy. V tejto zbierke sa nachádzajú dve reprodukcie, olejomalba s portrétom tety Ľudmily Schellenbergovej (1912) a pastel s podobizňou Bruna Schneidera (1913), otca Ľudmily Schnabelrauchovej. Pravnučka Jána Kollára síce ani jednu zo svojich dcér, ktoré mala spoločne s manželom Walterom, nepomenovala menom Ľudmila, tradícia sa však zachovala pri menách ich vnúčeniec. V zbierke sa nachádzajú aj ich spoločné fotografie. K zaujímavým patrí svadobná fotografia jej syna Geralda Schnabelraucha s manželkou Monikou z roku 1965 od nemeckého fotografa Irmgarda Lasta z Mühlhausenu, ale aj ďalšie fotografie detí a vnúchat. Na tomto mieste môžeme spomenúť fotografiu zo zbierky historika, knihovníka, archivára, dlhoročného matičného pracovníka Antona Augustína Baníka, ktorá dokladuje, že prapravnuk Jána Kollára Gerald navštívil Literárny archív Matice slovenskej v Martine so svojou snúbenicou Monikou v septembri 1964.

Okrem vzácnej zbierky rodinných fotografií pravnučka Jána Kollára archívu darovala aj cenné snímky z návštevy Slovenska v roku 1963, keď bol pri príležitosti 170. výročia narodenia básnika odhalený pamätný pomník so sochou od spomínaného majstra Štefunka. Z fotografií sa dozvedáme nielen o účasti Schnabelrauchovcov na slávnosti, ale aj o ich návštevách potomkov Mateja Kollára, brata Jána Kollára. Zaujímavé snímky predstavujú ich spoločné posedenia pri prezeraní rodinných albumov a príjemné chvíle strávené na výletoch v blízkej Gaderskej doline.

Samotnú slávnosť odhalenia pamätného pomníka zachytil na početných fotografiách vtedajší pracovník Matice slovenskej Vladimír Alojz Hajda. Snímky znamenávajú, že na slávnosti sa zúčastnili vtedajšie významné osobnosti literárneho a kultúrneho života, občania Mošoviec, aj autor sochy majster Štefunko, s ktorým sa Kollárova pravnučka mala možnosť osobne stretnúť.

Vráťme sa však k Jánovi Kollárovi. Evanjelickú ľudovú školu vychodil v rodisku a dokumentujú to fotografie, ktoré sa nachádzajú v zbierke obce Mošovce. Je známe, že Kollár v rokoch 1806 – 1809 navštevoval nižšie gymnázium v Kremnici a v rokoch 1810 – 1812 absolvoval Evanjelické gymnázium v Banskej Bystrici. V zbierke Jána Kollára sa nachádza niekoľko fotografií budov uvedených škôl. Pamätnú tabuľu na budove gymnázia v Kremnici zachytil objektív bratislavského fotografa Libora Kněžeka a matičného fotografa Jaromíra Pleška. Už sme uviedli, že Ján Kollár počas štúdií v Jene pôsobil v evanjelickom kostole v neďalekej Lobede. Zásluhou známeho turčianskeho fotografa Eugena Lazišťana sú v archívnej zbierke početné fotografie kostola a evanjelickej fary v Lobede, ako aj náhrobný pomník Georga Schmidta, otca Kollárovej Míny. Fotograf zavítal do Nemecka v marci roku 1966 a počas svojej návštevy zdokumentoval nielen spomínané pamiatky v Lobede, ale aj Mínin náhrobný pomník a hrob vo Weimare.

Ján Kollár po návrate do Uhorska v roku 1819 pôsobil až do roku 1849 v evanjelickom kostole v Budapešti. Uchované sú fotografie kostola a tiež zábery na kazateľnicu a kostolný organ. Zbierku dotvárajú farebné fotografie zo slávnosti odhalenia pamätných tabúľ na kostole. Pamätné tabule boli venované nielen Jánovi Kollárovi, ale aj ďalším významným predstaviteľom slovenskej evanjelickej cirkvi, ktorí pôsobili v Budapešti, a to Danielovi Bachátovi a Ludovítovi Izákovi. Slávnostné odhalenie pamätných tabúľ, ktoré

Pravnučka Jána Kollára Ľudmila Schnabelrauchová so sochárom Fraňom Štefunkom, 28. 7. 1963 (SNK – LA)

sa uskutočnilo 16. decembra 2012, zdokumentovala Viera Sedláková. Jej objektív zaznamenal aj pamätnú tabuľu Jána Kollára, ktorá bola v Budapešti odhalená v rámci osláv 200. výročia vysvätenia evanjelického kostola na Deákovom námestí v roku 2011. Pri tejto príležitosti bola odhalená aj pamätná tabuľa dvoch maďarských evanjelických biskupov Józsefa Székácsa a Vilmosa Győryho. Obe pamätné tabule môžeme vidieť na fotografii z novembra 2012.

Je známe, že od roku 1849 pôsobil Ján Kollár ako univerzitný profesor slovanskej archeológie a tiež dôverník rakúskej vlády v slovensko-uhorských otázkach vo Viedni. Kollár tak posledné roky svojho života strávil vo Viedni, kde býval v dome na Ungargasse číslo 5. Zaujímavosťou je, že v tomto dome býval v rokoch 1823 – 1824 významný nemecký

Exhumácia telesných pozostatkov Jána Kollára na Cintoríne sv. Marka vo Viedni, 14. 5. 1904 (SNK – LA)

hudobný skladateľ Ludwig van Beethoven, ktorý tu skomponoval 9. symfóniu. Na čelnej fasáde domu sa nachádza jeho pamätná tabuľa a od roku 2004 rohovú stranu domu zdobí aj pamätná tabuľa Jána Kollára od akad. sochára Igora Mosného, ktorú odhalil generálny biskup evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku profesor Július Filo.

Pôsobenie Jána Kollára na Viedenskej univerzite dokazuje ďalšia pamätná tabuľa s reliéfom od známej akad. sochárky Ludmily Cvengrošovej. V zbierke sa nachádzajú dve zaujímavé fotografie pamätnej tabule, ktorá bola odhalená na arkádovom nádvorí univerzity 27. mája 1998.³

Ján Kollár po krátkej chorobe skonal 24. januára 1852 vo Viedni, kde bol pochovaný na Cintoríne sv. Marka. Neskôr však boli jeho telesné pozostatky prevezené na Olšanské hřbitovy do Prahy. Exhumácia na viedenskom cintoríne sa konala 14. mája 1904. Zo snímky od viedenského fotografa Edmunda Tietza sa dozvedáme, že exhumácie sa zúčastnili členovia deputácie z Prahy, vtedajší prvý námestník starostu

mesta Karel Groš, Václav Brož, Ladislav Čupr, František Hubáček, Ferdinand Mellan a iní.

Prevoz telesných pozostatkov z Viedne do Prahy, ktorý sa konal v dňoch 14. – 16. mája 1904, dokumentuje početná kolekcia fotografií, ktoré archív vyhotovil z originálov od Ludmily Schnabelrauchovej. Na fotografiách je zachytený prevoz rakvy v ovenčenom pohrebnom koči ťahanom koňmi v uliciach Prahy so smútočným sprievodom, na ktorom sa zúčastnilo množstvo obyvateľov, aby sprevádzali túto významnú osobnosť na nové miesto jeho posledného odpočinku. Náhrobný pomník Jána Kollára zaznamenávajú početné staršie a novšie snímky, medzi najnovšie patria farebné fotografie od Anny Jančiovej z roku 2007.

Život a dielo Jána Kollára podnietili na uskutočnenie rôznych slávnostných jubilejných podujatí, ktoré sa konali na jeho počesť. Tri fotografie dokumentujú slávnosť 100. výročia jeho narodenia v Bratislave 29. januára 1952. Ďalej sú uchované snímky zo sláv-

nostného položenia venca k pamätnému pomníku Jána Kollára v Mošovciach, ktoré sa uskutočnilo pri príležitosti vedeckých konferencií venovaných životu a dielu Jozefa Škultétyho v roku 1968 a Karola Kuzmányho v roku 1966 v neďalekých Turčianskych Tepliciach. Slávnostné položenie venca k pamätníku v Mošovciach sa konalo aj v rámci vedeckej konferencie venovanej životu a dielu Jána Kollára pri príležitosti 180. výročia jeho narodenia taktiež v Turčianskych Tepliciach v dňoch 15. – 16. júna 1973. Svedčia o tom početné fotografie z podujatia, na ktorom sa zúčastnili viaceré významné osobnosti kultúrneho a literárneho života, ako Karol Rosebaum, Cyril Kraus, Daniel Okáli, Alexander Matuška, Milan Pišut, Stanislav Šmatlák a iní. Významné jubilejné slávnosti sa konali aj pri príležitosti 200. výročia básnika, napríklad v básnikovom rodisku v Mošovciach, ktorú organizovali predstavitelia Matice slovenskej v Martine 24. júna 1993, alebo kultúr-

ne podujatie v LM SNK v Martine 12. januára 1994. Slávnosť 200. výročia pri príležitosti narodenia básnika na hrade Devín 8. augusta 1993 pripomínajú dve fotografie bratislavského fotografa Eduarda Ďuďu. Dozvedáme sa z nich, že kultúrny program slávnosti spestrili známa interpretka ľudových piesní Darina Laščiaková či popredný klavirista Dušan Stankovský. K najnovším akvizíciám patria farebné snímky z vernisáže výstavy uskutočnenej pri príležitosti 150. výročia úmrtia Jána Kollára v Národnej dvorane LM SNK v Martine 31. januára 2002 od fotografky Anny Jančiovej. Archív získal aj zaujímavý pohľad na výstavu venovanú Kollárovi v Kostole sv. Michala v Jirchářích v Prahe v apríli 2011 od Viery Sedlákovej.

Na záver môžeme uviesť početnú kolekciu reprodukcí dokumentov z rôznych období života Jána Kollára, napríklad reprodukciu výpisu z matriky o narodení Jána Kollára v Mošovciach či reprodukcie početných potvrdení o absolvovaní prednášok u takých významných profesorov, akými nepochybne boli Heinrich Luden, Jakob Friedrich Fries (v Kollárovej zbierke sa nachádzajú tri jeho litografické portréty), Karl Friedrich Bachmann, Johann Christian Friedrich Graumüller, Ludwig Gilbert Lorenz Oken, Karl Dietrich von Münchow a iní, počas Kollárových štúdií v Jene v rokoch 1818 – 1819. Nachádzajú sa tu aj reprodukcie listu Juliana Ursyna Niemcewicza z 8. 5. 1831 o zvolení Jána Kollára za člena Spoločnosti priateľov vedy vo Varšave, zápisnice Ruskej akadémie v Petrohrade zo dňa 12. 9. 1836, podľa ktorej mu bola udelená zlatá medaila za literárnu činnosť, diplomu o ustanovení Jána Kollára za člena Kráľovskej českej spoločnosti náuk v Prahe z 1. 5. 1850 a iné. Zásluhou bývalého odborného pracovníka Matice slovenskej Ruda Brtáňa sa podarilo vyhotoviť viaceré reprodukcie z korešpondencie Jána Kollára s manželkou Mínou i s dcérou Ľudmilou, ktorej originály sú súčasťou zbierok Národného múzea v Prahe. Zaujímavú kolekciu tvorí korešpondencia uchovaná na sklenených negatívoch a získaná taktiež z Prahy. Zbierku vhodne dopĺňajú aj reprodukcie rukopisov a titulných strán diel Jána Kollára, ale aj nesmrteľnej lyricko-epickej skladby *Slávy dcera*, zbierok piesní *Národné spievanky*, rozpravy *Hlasové o potrebe jednoty spisovného jazyka pro Čechy, Moravany a Slováky* a iných významných diel.

Náhrobný pomník Jána Kollára na Olšanských hřbitovoch v Prahe, apríl 2007 (SNK – LA)

Sme radi, že sme mohli predstaviť rozsiahlu a rôznorodú obrazovú zbierku Jána Kollára, osobnosti, ktorá

má nezastupiteľné miesto v našich dejinách. A hoci sa vo veci jazykovej otázky dostal do sporu s nastupujúcou mladou generáciou štúrovcov, žije vo vedomí

národa ako jeden z najreprezentatívnejších básnikov, hlásateľov slovanskej myšlienky a tvorcov koncepcie slovanskej literárnej vzájomnosti.

POZNÁMKY

- ¹ Bližšie pozri Kraus 1974.
- ² Obe reprodukcie sú z knihy *Rodina pěvce Slávy dcery: z listů i paměti* od Jana Kabelíka.
- ³ Pamätná tabuľa Jána Kollára bola v areáli Viedenskej univerzity odhalená spoločne s pamätnou tabuľou s reliéfnym portrétom Karola Kuzmányho od akad. sochárky Ludmily Cvengrošovej. V Kuzmányho zbierke sa nachádzajú tri farebné fotografie pamätnej tabule.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Biografický lexikón Slovenska V: Km – L. 2013. Martin: Národný biografický ústav SNK.

Ján Kollár (1793 – 1852). 1987. Fotosúbor. Martin: Matica slovenská.

KABELÍK, Jan. 1928. *Rodina pěvce Slávy dcery: z listů i paměti*. Praha: Nákladem „Českého čtenáře“.

KRAUS, Cyril. 1974. *Legenda o veľkom Slovanovi: Život a dielo Jána Kollára v dokumentoch*. Martin: Vydavateľstvo Osveta.

Rodný dom Jána Kollára. [bez dátumu]. *Mošovce: Máme radi Slovensko*. Online. Dostupné na: <https://mosovce.webnode.sk/muzeum-jana-kollara/>. [zobrazené 2024-01-12].

PODOLAN, Peter. 2013. Nehrdzavejúca láska Jána Kollára: mýtus a realita. *HistoryLab*. Online. 2013-02-01. Dostupné na: <https://historylab.dennikn.sk/dlhc-19-storocie/nehrdzavejuca-laska-jana-kollara-mytus-a-realita/>. [zobrazené 2024-01-12]. [zobrazené 2024-01-12].

IVANTYŠYNOVÁ, Tatiana; Peter PODOLAN a Miriam VIRŠINSKÁ. 2013. *Básnik a mesto: Viedenské roky Jána Kollára*. Online. Bratislava: PRO HISTORIA. Dostupné na: https://fphil.uniba.sk/fileadmin/fif/katedry_pracoviska/ksd/m/IPV-BaMVRJK2013.pdf. [zobrazené 2024-01-17].